

NARODNI DNEVNIK

Izhaja vsak dan opoldne, izvemši nedelje in
praznike.

Mesečna naročnina: V Ljubljani in po pošti:
Din 20—, inozemstvo Din 30—.

Neodvisen političen list.

UREDNIŠTVO:

SIMON GREGORČIČEVA ULICA ŠTEV. 13.

TELEFON ŠTEV. 552.

UPRAVNIŠTVO: KONGRESNI TRG ŠTEV. 3.

Rokopisi se ne vračajo. — Oglasi po tarifu.

Pisnim vprašanjem naj se priloži znamka
za odgovor.

Račun pri poštnem ček. uradu štev. 13.633.

Nezadovoljna Slovenija.

Slovenci smo silno skromni ljudje. Mi ne zahtevamo od življenja mnogo, niti glede hrane, niti glede obleke, niti glede stanovanja. Mi smo tako skromni, da se življenjska stopinja celo naših takozvanih boljših slojev da komaj primerjati z življenjsko stopinjo angleških ali ameriških delavcev. Samo nekaj vode, nekaj mila in sploh nekaj snage hočejo naši ljudje, pa so kmalu zadovoljni. Kar morkoli pa prideš danes po Sloveniji, v mesto ali na deželo, ne najdeš nikjer zadovoljnosti ali veselja, ampak samo nezadovoljnost.

Nezadovoljnejši je bilo tudi v predvojni dobi pri nas dovolj, pa vendar ne toliko kot danes. To je spričo naše znane skromnosti jako resen pojav, čegar vzroke je treba vestno ugotoviti in to v interesu prebivalstva samega, kakor tudi v interesu države.

Vzroke splošnega nezadovoljstva iščejo mnogi v naši notranji politiki. Centralizem, to je zlo, iz katerega izvira vsa naša nesreča, trdijo danes že skoraj vsi brez izjeme, zlasti naši gospodarski krogi, od siromašnega kmetja do velemožnega industrijca. Ta splošna sodba pa je le enostransko opravičena, vsaj zaenkrat.

Zgodovina iz Slovencev še ni napravila zavednega političnega naroda. Mi to še nismo postajali. Zelja, da postanemo zaveden političen narod čim prej, res živi v srcih nas vseh, zlasti med zavedno narodno inteligenco, toda ta zelja še ni postala meso in kri. Da je ta trditev točna, sledi iz dejstva, da naših narodnih mas še nikdar niso posebno vznemirjala vprašanja o obliki vladavine, o parlamentarizmu, o diktaturi in o sličnih državno-pravnih zadevah, ampak masa naroda se je vedno zanimala v prvi vrsti le za vprašanja svojega življenjskega obstoja. Ali bo zaslužek ali ga ne bo? Ali bo kaj prida pridelka ali ne?

Na ta vprašanja pa mora do gotove meje odgovarjati in jih more reševati le državna uprava, ne čista politika. In to je, kar Slovenijo danes tlači in mori: ne politični, ampak upravni centralizem.

Upravni centralizem ni ravno, da bi moral biti slab. Lahko je tudi dober. Kjer razpolaga državna upravna centrala s sposobnim uradništvom, ki pozna potrebe vseh državnih pokrajin, zlasti gospodarske, tam ljudje upravnega centralizma niti ne čutijo. Znak dobre uprave pa je, da prebivalstvo sploh ne ve in ne čuti, da žive na svetu okrajni glavarji. Upravno kolesje se mora vrteti hitro in točno, brez stresljajev. Taka pa naša uprava žalibog ni in kakor vsi znaki kažejo, tudi še dolgo ne bo.

Upravni centralizem pridruže pri nas vsako še tako neznatno odločitev centrali. Zakaj? Ali je res tako zelo potrebno, da mora podpisati vsako še tako neznatno imenovanje minister ali celo kralj?

V bivši Srbiji je bilo to razumljivo, ker je bil takrat ministrski delokrog tam doli znatno manjši, kakor pa oblast n. pr. namestnika na Češkem. Čemu pa to danes? A to je le en upravni slučaj, našli pa bi lahko še na stotine drugih, ki bi jih lahko mirno končevali reševale pokrajinske uprave v lastnem delokrogu in to mnogo bolje kakor centrala, ker centrala lokalnih razmer ne pozna. Hitrost pa je eden glavnih znakov dobre in točno poslušajoče uprave in upravna počasnost centrala je velik vzrok nezadovoljstva tudi v Sloveniji poleg absolutnega nepoznavanja in neupoštevanja naših lokalnih razmer.

Slovenci smo skromni ljudje. V političnem oziru že zelo skromni. V nekaterih trenutkih smo seveda zasanjali tudi ne-

Ministri sklepajo...

AKCIJA DR. NIKIČA. — VARČEVANJE. — ZNIZANJE DRAGINJSKIH DOKLAD. — NAPAD NA PRIVATNI KAPITAL.

Beograd, 20. julija. Včeraj popoldne je posetil predsednika vlade Uzunovića minister za promet dr. Vasa Jovanović, ki mu je poročal poleg raznih tekočih resornih vprašanj tudi o vprašanju železniškega prometa na poplavljenem ozemlju. Uzunovića je posetil tudi minister za šume in rude dr. Nikić. Referiral mu je o resornih stvareh, a njun razgovor se je v glavnem pletel o akciji dr. Nikića in njegove skupine v narodu. Minister financ dr. Ninko Perić se je mudil del časa pri ministrskem predsedniku Uzunoviću. Perić je Uzunoviću poročal o podrobnostih o načrtih za izvedbo štedenja. Razen vprašanja zmanjšanja draginjskih doklad civilnim in vojaškim državnim uslužbencem, tako aktivnim kakor tudi upokojenim, bodo, kakor kaže, storjeni dalekosežni ukrepi, zlasti kar se tiče redukcije v posameznih ministrstvih. Razen tega se je resno razpravljalo tudi o odredbah, ki se nameravajo ukreniti glede organizacije vsega kapitala, ki je razpoložljiv v državi, po potrebi tudi z nasilnimi namerami, da bi se tako mogla doseči večja produkcija.

Beograd, 20. julija. Pri ministrskem predsedniku Uzunoviću je bilo včeraj več posetov. Minister prosvete Miša Trifunović, ki je spremljal kralja z Bleda v Novi Sad, je podal Uzunoviću poročilo o razgovorih s kraljem, ki se nanašajo na vprašanje poplav in na nadaljnje delo vlade. Minister financ dr. N. Perić in Laza Marković sta posetila predsednika vlade in z njim dalj časa konferirala o vprašanju zmanjšanja prejemkov državnim uslužbencem. Ko je dr. Perić zapuščal predsedništvo vlade, je izjavil, da se bodo zmanjšale draginjske doklade vsem državnim uradnikom od ministra do najnižjega uslužbenca.

Laza Marković je izjavil: Radikalni poslanski klub ne bo na noben način dopustil, da bi prišlo do takega zakon-

skega predloga ali do take uredbe. Tak zakonski načrt mora priti pred radikalni poslanski klub. Pač se lahko izvrši nekaka razporedba kapitala, a ne sme se pozabiti, da se od uradniških draginjskih doklad ne sme zadržati niti ena para in to tem manj, ker državni uslužbenci že itak komaj izhajajo. Naj se izvrši solidna redukcija, naj se reducira 10 odstotkov uradništva, ki ga je odveč. Na ta način bi se prištedilo mnogo več, kakor pa z zmanjšanjem draginjskih doklad že itak slabo plačanim uradnikom.

Izjava Laze Markovića je v protislovju z izjavo ministrskega predsednika Uzunovića, ki je izjavil, da je mučno, ker sklicuje državno uradništvo protestna zbiravanja. Ni se nadejal, da bi prišlo do tega, da bi uradništvo ne hotelo umevati tega upravičenega začasnega ukrepa. Uzunović je rekel, da je dobil od neke učiteljice pismo, ki pravi, da se bo zaradi poplav povečala draginja, da bo postal kruh dražji in da bi morali imeti zato uradniki še večje plače kakor jih imajo sedaj. »Odgovoril sem« je rekel Uzunović: »Kadar bo kruh po 15 dinarjev, bomo dali dvakratne doklade«.

Split, 20. julija. Zveza državnih nameščenecv je poslala ministrskemu predsedniku in ministru financ brzojavko, v kateri prosi, da naj se nameravana redukcija draginjskih doklad ne izvrši, ker je gmcno stanje držav. uslužbenstva že pri sedanjih prejemkih skrajno slabo. Predlagajo, da naj se odredi splošni davek vseh državljanov po njih ekonomskih razmerah kot pomoč za poplavljenice.

Sarajevo, 20. julija. Zveza državnih nameščenecv je imela včeraj ob 6. popoldne protestno zborovanje zaradi znižanja draginjskih doklad. Sprejeta je bila resolucija, s katero se tako postopanje z državnimi uslužbenci najstrožje obsoja.

KRALJEVA POMOČ.

Beograd, 20. julija. Kralj je daroval za pomoč poplavljenecem 1.200.000 Din. Dvorska uprava je to svoto nakazala pomožnemu odboru.

OBISK AMERIŠKIH DIJAKOV.

Beograd, 20. julija. Po informacijah ministrstva prosvete bo proti koncu tega meseca posetila našo državo skupina ameriških dijakov, ki potuje po Evropi. Kakor se naglašja, bo posvetila posebno pozornost naši državi.

PREMAGANA EVROPA.

Berlin, 20. julija. V nekem washingtonskem listu je izšel članek o razmerah v današnji Evropi. Med ostalim je rečeno v članku, da ni treba valiti krivde za vojno na to ali ono državo. Današnje razmere v Evropi so take, da ni mogoče več spoznati, kdo je zmagovalac in kdo premaganec. Vsa Evropa je bila v vojni premagana.

Nove kombinacije.

Beograd, 20. julija. Poslanci Ljube Jovanovića so se včeraj zavzeli za to, da bi se skupščinska večina vnovič organizirala in sformirala iz skupine opozicije, in sicer iz onih elementov, ki ljubijo ta narod in to državo in imajo zdrave poglede na razvoj naših političnih razmer. To bi bil edini izhod iz današnje težke situacije.

Mnogo so se opazili poslednji sestanki Ljube Jovanovića z Ljubo Davidovićem, Nastasom Petrovićem in še nekaterimi uglednejšimi opozicionalnimi politiki. Ljuba Jovanović je imel sestanek tudi z nekim aktivnim radikalnim ministrom. Centrum radikalov tudi misli, da bi bila koncentracijska vlada, do katere mora priti, zelo koristna v sedanjem času za interese države. Ta član vlade je izjavil, da je v najkrajšem času pričakovati izprememb v politični situaciji in da kaj lahko nastanejo iznenadenja v pogledu razvoja politične situacije.

Medtem ko opozicija tako dela kombinacije, je včeraj izjavil neki član vlade, da krize ni in da se ne more govoriti o kakih izpremembah v politični situaciji. Vlada dela priprave, da nudi v čim obilnejši meri pomoč poplavljenecem in zbira material za skupščinsko delo. Skupščina ne bo sklicana pred septembrom. Vsa ostala vprašanja se bodo reševala sporazumno v vladi.

POLITIČNA TIŠINA.

Beograd, 20. julija. V političnem življenju vladala včeraj popolna monotonoost. Vlada in njeni pristaši se drže rezervirano, medtem ko je opozicija v stanju pričakovanja. Politični krogi niso počeli drugega, kakor da so skoro ves dan delali razne politične kombinacije in komentirali nedeljsko radikalno skupščino v Beogradu. — Bobićevi pristaši trde, da je Boža Maksimović izigral to skupščino, ker da je Bobić imel večino. Bobićeva skupina obsoja Maksimovićevo gesto tem bolj, ker je Maksimović na zadnji seji izjavil, da je za kompromisno rešitev tega za radikalno stranko tako zelo važnega vprašanja. Bobić bo na vse zadnje imel najbrž svojo posebno listo, a bo še prej zahteval od glavnega odbora, da se celo to vprašanje vzame še enkrat v pretres.

KRIZA V FRANCIJI.

Pariz, 20. julija. Včeraj je prispel Poincaré, a se ni sestal, kakor se je splošno pričakovalo, s Herriotom. Izgledi, da bi Herriot mogel sestaviti vlado, so prav slabi. Socialistična stranka neče sodelovati v nikaki meščanski vladi. Za sedaj se je izjavilo za voljne, da podpirajo Herriota, okrog 30 desničarjev, ki so sklenili ustanoviti novo skupino takozvanih naprednih republikancev. Finančno stanje je kritično, ker je vrednost franka zopet padla. Londonski list »Times« naglašja, da bo imela težka politična kriza kaj lahko za posledico še težjo finančno krizo. »Telegraph« izraža nado, da bo nova vlada srečnejša od svoje prednice.

NEMIRI NA GRŠKEM.

Atene, 20. julija. Načelniki demokrat-skih strank in tudi drugi politiki in novinarji so bili aretirani kot zarotniki in odpravljeni na otok Naksos. Aretirani so bili tudi bivši ministri, in sicer Papana-stasia, Cafandaris, Mihalokopulos, ker so osumljeni, da so zapleteni v novo zaroto proti režimu.

ZANIMANJE ZA OBČINSKE VOLITVE V BEOGRADU.

Beograd, 20. julija. Poleg živahnosti, ki vlada med radikali zaradi volitev v mestno upravo Beograda, se opaža velika živahnost tudi pri drugih strankah. Tako je znano, da so Davidovićevi demokrati že določili svoje kandidate, a sedaj so tudi samostojni demokrati sklenili, da se udeležijo borbe za občinsko upravo in so tudi sestavili svojo listo. Za predsednika so kandidirali Savčevića, za podpredsednika Radošića.

Istotako se živahno pripravljajo za volitve tudi delavci nezavisnih delavskih organizacij, ki se nagibajo k socialistični stranki. Nezavisni delavci so pozvali vse delavske skupine na sestanek za danes. Ako te delavske skupine odklonijo razgovor za sestavo skupne liste, bodo nezavisni delavci postavili svojo kandidatno listo. Med glavnimi kandidati se omenjajo Mihajlo Todorović in dr. Sima Marković.

kaj o naši politični neodvisnosti, a danes smo zopet pohlevnejši. Politični centralizem je tukaj in mi ga čisto mirno prenašamo. Ne vsi morebiti, ampak večina. Težko pa je prenašati upravni centralizem in njegove pogreške, toliko težje, ker vsak količnik pameten človek uvideva, da bi se dal ta nedostatek z eno potezo peresa odpraviti. Danes čuti že tudi najbolj priprost človek pri nas vso težo centralne upravne nesposobnosti in ne-

zadovoljstva v Sloveniji ne bo prej konec, dokler ne bo upravni centralizem doživel temeljite reforme ali pa žalostno izdihnil. Ljudje hočejo imeti kruh in služek, a dati jim ga more le dobra in brza državna uprava, nikdar pa taka, kakršno imamo danes. Mislimo, da je klic po nujni reformi uprave brez ozira na politiko tudi znak naše velike skromnosti. Zakaj se zanjo ne odločijo tisti, v katerih rokah je odločitev?

Panевropski kongres in Jugoslavija.

Amerika je čakala desetletja predno je prišlo od sprožitve ideje do prvega panamerikanskega kongresa. — Panевropsko gibanje pa je bilo načeto v jeseni l. 1923, a letos bo od 4. do 9. oktobra že prvi kongres na Dunaju. — Ali bo Jugoslavija dostojno zastopala na tem historičski važnem kongresu, — važnem posebnost tudi za njo, kajti z vso pozitivnostjo smemo reči, da edino Panевropa more jamčiti za njen — obstanek. Čehi dobro razumejo pomen tega vprašanja za sam obstanek Češkoslovaške države, zato so se ga oklenili z znano češko temeljitostjo in bodo na kongresu odlično zastopani. Želja, da bi se Jugoslavija zopet ne oddikovala za indolentno odsotnostjo na zgodovinski prireditvi stare provsvitljene Evrope, je rodila serijo člankov o Panевropi in je dala pobudo tudi današnjemu članku. — Naj bi vendar ne ostal »glas vprijočega v puščavi«!

Agilni voditelj panевropskega gibanja dr. Coudenkove-Kalergi je bil v aprilu in maju 6 tednov na agitacijskem potovanju po Evropi in je zdaj že zopet na potovanju. Kakošne uspehe je dosegel tudi v Ameriki, sem povedal v posebnih člankih.

Panевropa danes že ni več problem, marveč zahteva prvih mož našega kontinenta. V svojih dopisih sem imenoval večje število voditeljev evropske politike, ki so se izrekli za Panевropo. Med njenimi pristaši najdemo imena: Briand, Painlevé, Jouvenel, Loucheur, Thomas, Canlaux, Marx, Lozbe, Koch, Simons, Seipel, Renner, Dinghofer, Stora, Scialoja, Skrzynski, Masaryk, Beneš, Vandervelde itd. — Ali ta imena ne pričajo o silni važnosti panевropskega gibanja?

Dr. Calergi je poslal že v politiku 1924 obširno spomenico francoski poslanski zbornici. Ni zgrešila svojega namena. — Ministrski predsednik Edouard Herriot je imel že 29. januarja 1925 velik govor v Sorbonni ter se javno in slovesno izjavil za »Združene države Evrope«. Omenjal sem že ta njegov znameniti govor, ki mora odmevati tudi po Jugoslaviji. Naj ponovim par znamenitejših stavkov:

»Evropa je komaj še majhen okraj sveta. Naj vendar še nekoliko popusti od svoje šopirnosti. V daljavi, na Tihem Oceanu, nastajajo problemi, ki bodo najbrže zahtevali že v bližnji bodočnosti sodelovanje Združenih držav Evrope, ki naj bi z vso združeno silo, z delom, z znanostjo, tehniko in izkustvom, zanesla nekaj pameti v one dele sveta, ki ječe še v gospodstvu instinkta...«

Moja največja želja je, da bi nekega dne doživel uresničenje Združenih držav Evrope.

In ako sem s tolikim pogumom — čutim se opravičenega, da to izjavim — zastavljal svoje moči za Zvezo narodov, sem to storil zato, ker vidim v tej veliki ustanovi prvi osnutek onih Združenih držav Evrope... Na koncu svojih izjavijam hočem še dostaviti: So narodi, ki se morajo spraviti, ker njihovo skupno delovanje je neobhodna potreba...«

Ali je potemtakem čudno, da se je doslej že na stotine vodilnih politikov, državnikov itd. starega in novega sveta izreklo po Herriotovem zgledu za Panевropo?

Nič čudnega pa ni, da iz Jugoslavije ni ne beč ne mev, dasi grozi nevarnost, da zgori streha nad glavami Abderitov, ki se pravdajo čisto za oslovo senco in so doslej podali le en sam dokaz: da svobode niso vredni in je ne znajo ne ceniti ne uporabljati —.

Pri vsaki možni priliki naglašamo s ponosnim patosom, da so Čehi naši učitelji. — Ali v tem vitalnem vprašanju, ko nam gre za »biti ali nebiti«, je češki prepričevalni zgled doslej vsaj za nas bob ob steno.

Povedal sem že glavne misli o izjavah čeških prvakov. Tudi sem že omenjal, da Čehi že imajo svoj panевropski odbor. Vse

to doslej v Jugoslaviji ni vzbudilo odmeva. Zato ne mirujem in našim nevarnim Tomazem podam ves češki odbor:

Predsednik je bivši trgovski minister dr. Vaclav Schuster, — člani: dr. Jan Botto, dr. Jan Brzard, Karol Čapek, prof. Carl Cori, dr. Frant. Chvalkovský, dr. Ivan Déter, dr. Jan Drtina, prof. dr. Karel Engliš, prof. dr. August Gessner, Willy Ginskey, dr. Kuno Grobmann, dr. Willy H. Gutmann, Antonin Hampl, dr. Paul Häusel, dr. Ferd. Heidler, dr. Jan Kerben, dr. Rud. Hotovec, dr. Fr. Jesser, Ferd. Jirásek, prof. dr. Bruno Kofka, prof. dr. Jaroslav Kellah, dr. Jan Karas, prof. dr. ing. Ant. Klir, mag. prof. dr. Alois Kolisek, prof. dr. Jan Kovalik, dr. ing. Fr. Kovářik, prof. dr. Jan Kramář, prof. dr. Frant. Krejčí, dr. Ledetür-Wicheln, Theodor Liotig, prof. dr. Jos. Macek, dr. J. S. Machar, Vladimír Makovický, dr. A. G. Masaryková (hči prezidenta), dr. Jan Matys, dr. Wilhelm Medinger, Richard Moravez, Jos. Max Mühlig, prof. arh. Arthur Payr, dr. Frant. Petschek, Františka Plaminková, prof. dr. Emen. Redl, Georg Schicht, dr. Heinrich Schicht, prof. dr. Jan Spina, Kunes Sonntag, dr. Emil Stodola, Kornel Stodola, prof. dr. Emil Svoboda, Anna Marija Tilschová, dr. Frant. Veselý, Jaroslav Veselý, Marija Wiechowski, dr. Leo Winter, dr. Ernst Ziegler, dr. B. Živný. — Tajnik je generalni konzul dr. R. Liška, Praha-Střešovice.

Tako resno so šli na delo Čehi. V odboru je tudi odličnih Nemcev. Tudi to nekaj pomeni! Med Čehi so odlična imena aktivnih politikov, pisateljev, javnih delavcev! — Ali to ni zgovoren zgled tudi za Jugoslavijo? Le povprašajte Čeha, kaj jih žene v družbi Nemcev za panевropsko gibanje?

V Nemčiji je odbor, ki mu je na čelu predsednik Reichsrata Paul Loebe, podpredsednik Erich Koch, državni minister a. D., in grof Hugo Lerchenfeld, bavarski ministrski predsednik a. D. (Tajništvo: Berlin, Wilhelmstrasse 29.).

Predsednik avstrijskega odbora je bivši kancelar dr. Ignaz Seipel, — predsednik madžarskega odbora pa škof Gregolas Jozán. Do jeseni bodo sestavljeni odbori za: Francijo, Poljsko, Belgijo, Holandsko, Švico, Dansko, Finsko, Letsko, Estonko in Bolgarijo. — Ali ga za Jugoslavijo ne bo?

Kongres 4. do 9. oktobra postavi prve temelje Združenim državam Evrope. Udeleželi se ga tudi delegati iz Anglije in Rusije; zastopana bo dalje »American Cooperative Committee of the Pan European Union«. — To bo torej kongres zgodovinskega pomena za Evropo in ves kulturni svet. — In na kongresu naj bi Jugoslavije ne bilo?

Slovenci in Hrvatje imamo največ povoda, da dajemo inicijativo za sodelovanje Jugoslavije. Mi imamo težke skrbi za stotisoče svojih bratov. Ni pričakovati pomoči od vojnih uspehov. Narobe: nova svetovna vojna, o kateri sem govoril v člankih, bi pometla z raznimi, če ne vsemi malimi državami. Kdo bi se drznil vases prorokovati usodo Jugoslavije, ki v vsej sosesčini nima nobenega prijatelja? Čehi se zavedajo resnosti položaja! Rešitev v Panевropi bi zagotovila obstanek države in naših narodnih manjšin!

Ker do oktobra ni več daleč, svetujem nujno, da v domovini osnujete odbor po češkem zgledu. V »Slovenec« sem čital nekaj prijaznih besed o tem gibanju. Zeleti bi bilo, da v prvi vrsti glavna slovenska stranka, ki je doma v Skupščini in na zunaj zastopnik našega naroda, pokaže umevanje za to veliko evropsko gibanje in poskrbi, da na kongresu ne bo zastopan le naš narod, marveč — Jugoslavija na sploh! — »Edinost« je že dokazala, da razume veliko važnost tega gibanja, in to bodi politikom v Jugoslaviji — mene, tekel, fares!

A. G.

Masarykovi nauki.

Največji sin češkega naroda in sedanjí predsednik češkoslovaške republike je smatral — gotovo ne brez vzroka — za potrebno, povedati svojemu narodu v obliki razgovora z znanim češkim pisateljem Karlom Čapekom nekaj političnih naukov, ki so bili sicer že

mnogokrat izrečeni, a so še vedno veliko premalo upoštevani. Osnovna pravila moderne državnosti pa je treba vedno in vedno ponavljati, dokler ne preidejo v meso in kri državljanov, zlasti onih državljanov, ki so še do nedavnega časa bili brezpravni podaniki in

navajeni, da so se za njihov dobrobit brigali — drugi!

»Ali se Vam ne zdi, gospod predsednik, da je v našem javnem življenju preveč politike?« — je vprašal pisatelj.

Masaryk je odgovoril: »Da in ne. Res je, da polagamo v naše vsakdanje življenje pogostokrat preveč strankarstva, tudi tam, kjer strankarstva ne bi smelo biti. To velja zlasti za kulturna in gospodarska vprašanja, ki zahtevajo mnogo več stvarnosti kakor pa politike. V smislu demokracije pa naše življenje zopet n dovolj politizirano. Demokracija politika bi se morala v našem družabnem življenju pojavljati kot strpnost, vljudnost in medsebojno spoštovanje, ne pa kot strupeno sovraštvo in brezplodno prerekanje. Državo in razmere v državi jako radi kritiziramo, ker pozabljamo, da so država državljani in je država pač taka kakršni so državljani.«

»Ali nimajo državljani prav, da obračajo v časih raznih osebnih in parlamentarnih bojov in v dobi raznih afer politiki hrbe?«

»Nimajo prav,« je odgovoril Masaryk. »Vsak državljan mora delati na to, da taki žalostni pojavi iz javnega življenja izginijo. Politiziranje in kritiziranje ne zadošča. Ako hočemo sedanje razmere izboljšati, moramo delati. Pametna beseda je sicer tudi čin, toda tisto govorenje in pisanje, ki ga običajno imenujemo politiziranje, ni stvarno delo. Pravo politično udejstvovanje obstoji v tem, da skrbimo v vseh občinah in sploh v vseh samoupravnih telesih za šole, ceste, za zdravje in za gospodarski napredek. Dobra samouprava je pozitivno politično delo. Zato visoko cenim zdrav lokalni patriotizem in pamečen regionalizem. S tem se ljudje nauče politično hoditi po zemlji in ne plavati v oblakih.«

»Kaj pa z državo? Mi smo vajeni zahtevati vse od države. Država naj skrbi za ljudsko zdravje, naj gradi stanovanja in naj financira sploh vse ustanove. Zato se tudi jezimo na državo, če nam ne gre vse tako, kakor bi si želeli.«

»Tako smo bili vajeni misliti za časa Avstro-Ogrske. Takrat smo poskušali dobiti od države vsaj del tega nazaj, kar smo dali v obliki davkov takratni tuji, ne svoji lastni državi. Zdaj pa imamo svojo državo in koncem koncev gre vse, kar nam daje država, iz naših žepov. Zato bi bil dokaz politične zrelosti državljanov, ako bi napravili čim več sami, brez birokratičnega državnega aparata. Čim večja je inicijativa državljanov, tem popolnejša je demokracija.«

Masaryk ni govoril samo čehom. Govoril je tudi nam in če bi se njegove besede upoštevale, bi imeli kmalu mnogo več resnične demokracije kot danes, in mnogo manj demagogije.

Politične vesti.

— **Koliko jih je bilo?** Svetozar Pribičević je imel v nedeljo svoj jubilejni shod, stoti po številu, v Glini. »Slov. Naroda« poroča, da se je udeležilo shoda 15.000 oseb, zagrebske »Novosti« pa pišejo, da jih je bilo 5000. Če Pribičevića poslušamo na vsakem shodu res toliko ljudi kakor poročajo njegovi listi, mora pri prihodnjih volitvah SDS sijajno zmagati. Sto shodov po 15.000 ljudi — to jih je že 1.500.000, še enkrat toliko pa jih bo do 200-tega shoda.

— **Dr. Trumbić za dr. Nikića.** Zagrebski listi poročajo, da se namerava tudi dr. Trumbić pridružiti skupini dr. Nikića, »zbog rušenja g. Radića«. Iz previdnosti pa doslavlja poročevalce, da ni mogel doznati, ali je ta vest istinita ali ne.

— **Mussolini in tešinsko vprašanje.** Italijanski listi so zagnali nedavno velik krik, češ, da hoče švicarska vlada italijansko manjšino v tešinskem kantonu uničiti in da iz samega sovraštva do Italijanov pospešuje naseljevanje Nemcev v Tešinu. Švicarsko časopisje je znalo na napade italijanske tiska do sedaj odgovarjati. Pred par dnevi pa je izrekel Mussolini pred zbranimi častniki svoje obžalovanje nad časopisnimi napadi, ker je končno vsaka država neomejen gospodar na svojem ozemlju. Po Mussolinijevem govoru je italijanski tisk takoj nehaj napadati Švicerje.

— **Anglija in dominioni.** Vlada pripravlja izdajo »bele knjige«, v kateri hoče angleško javnost seznaniti z nekaterimi jako daleko-

sežnimi zahtevami dominionov. Tako zahtevajo Irski in Kanadci, naj bodo guvernerji v njihovih deželah samo domačini, Kanadci pa zahtevajo še posebej, da mora imenovanje guvernerja odobriti tudi kanadski parlament. Južnoafriški dominioni zahtevajo dalje svoje lastne zastave brez skupnega državnega grba. Drugi dominioni zopet zahtevajo, naj jih zastopajo v Londonu poslalniki namesto dosedanjih komisarjev, ki bi razpravljali o tekočih zadevah z ministrstvom za zunanje zadeve in ne več z ministrstvom za kolonije. Iz vseh teh zahtev se jasno vidi težnja po čim večji neodvisnosti in je zato umevno, da se jim angleška centralna vlada upira.

— **Novi boji v Maroku.** V Maroku so se pričeli novi boji z zadnjimi ostanki nekdanje Abdelkrimove armade. Lahki ti boji niso, ker so pri napadu sodelovali tudi tanki in letalci.

— **Sprejem Primo di Rivero v Parizu.** Primo di Rivero je bil v Parizu sijajno sprejet. Sijajno ga je sprejela le vlada. Prebivalstvo pa za španskega diktatorja ni bilo posebno navdušeno, ampak je povsod demonstriralo proti diktatorju. Policija je zaprla nad 100 demonstrantov.

— **Kriza v Franciji.** Predsednik Doumergue je vzel odstop Briandovega kabineta v vednost in je začel takoj posvetovanja z vodilnimi politiki. Predsednik je izrazil željo, da bi se nova vlada čim prej sestavila, da se prepreči še hušji padec franka. Sestava nove vlade je poverjena Herriotu. V parlamentarnih krogih smatrajo, da utegne prevzeti finančno ministrstvo Poincaré, dočim so nekateri mnenja, da bo čas dal Caillaux-u prav.

— **Sto shodov namerava baje prirediti SLS** v drugi polovici meseca avgusta po celi Sloveniji. Tako poročajo zagrebski listi na podlagi izjave posl. dr. Kulovca, ki jo je dal novinarjem. Poleg tega je dr. Kulovec tudi potrdil vest, da se je dolgo razgovarjal z Ljubo Davidovičem o političnem položaju, da more informirati ljubljansko vodstvo stranke. »Položaj je zelo interesanten,« je baje rekel poslanec dr. Kulovec, kar ve iz razgovorov z radičevci, s katerimi pa SLS ne vzdržuje nobenih oficijelnih zvez. Pri prihodnjih volitvah se SLS v volitve na Hrvaškem ne bo vmešavala, obiskovali pa bodo zastopniki SLS shode sorodnih strank (HPS), če bodo pozvani.

BEograd BREZ RADIOPOSTAJE.

Po vsem svetu se razvija radio s čudovito naglico. Beograd pa je in bo zaenkrat brez oddajne postaje. Postaja na Rakovici je namreč svoje obratovanje ustavila že pred meseci, sedaj pa je država pogodbo, ki jo je imela s postajo tudi oficijelno razveljavila.

Sicer pa tudi delovanje postaje ni bilo nič vredno. Tako vsaj zatrjujejo maloštevilni radioakrobati, katerim se je včasih posrečilo, da so vjeli košček kake pošiljke te postaje. Produkcije so bile že od početka omejene na dva koncerta v tednu, ki sta trajala vsak po eno uro. Program je bil navadno tako boren in brez vsake privlačnosti, tehnična izvedba tako pomanjkljiva, da so se poslušniki radije po par mesecih odrekli umetniškim užitek, ki jih je nudila Rakovica. Zdi se, da je vodstvo postaje čutilo, da se za koncerte živa duša ne zmeni, zato je stvar še bolj semplificiralo ter prireditve končno popolnoma ukinilo.

To nemogoče stanje je privedlo poštnege ministra do tega, da je razveljavil s postajo sklenjeno pogodbo in ukinil izplačila. Postaja je bila namreč upravičena zahtevati od pristojbin, ki jih vplačujejo jugoslovenski posestniki radijev po 150 dinarjev od vsakega aparata.

Beograd je torej brez radiopostaje. To je v današnjem času veleintenzivne kulturne borbe — med posameznimi državami velik skandal in v splošnem interesu je, da se najde v tem oziru čimprej remedura.

Kot čujemo, je bila ustanovljena že lansko leto skupina domačih kapitalistov, ki razpolaga z zadostnimi sredstvi, da lahko vzpostavi v Beogradu vsem modernim zahtevam vstrezajočo radio postajo ter jo obrzhi na spodobni višini. V to svrhu je potrebna seveda koncesija. Baje tečejo zadevna pogajanja med državo in skupino že več mesecev, ne da bi se bili mogli merodajni faktorji doslej odločiti.

H. P.:

Znanstveno obratovanje in naša industrija.

V prvi vrsti je skušal nadomestiti ročno delo v največji meri s strojnimi. Ko je dobil mesto vodja v enem izmed oddelkov velike tovarne Bethlehem Steel Co., je začel študirati razmerje med materialom in delom. Na podlagi svojih študij je skonstruiral nova pripravnejša orodja, sestavil boljše delovne metode, reformiral deponiranje materiala in orodja, reformiral nadzorstvo obratovanja, zvišal efekt ročnega dela in postavil princip izbire delavstva in zahtev, da se mora zaposliti vsakdo svoji najvišji kvalifikaciji primerno.

Ko je izdal spis »Notes on Balting«, mu je izročila tvrdka vodstvo celega podjetja. Svoje izkušnje, nazore in metode je obelodanil v dveh spisih: »Shop Management« in »The Principles of Scientific Management«. Poleg tega je napisal v zvezi s S. C. Thompson-om dve obširni knjigi o železobetonskih stavbah. Leta 1895 je odložil vodstvo podjetja, da se posveti popolnoma organizaciji obratov. Umrl je leta 1915 v Filadelfiji. Vsa svoja dela je izvršil kot samouk, brez oficijelnega višjega šolanja, brez »državnih izpitov« in brez »doktorata«. Bil je slaven inženir, čeprav ni bil »inženir«.

Taylor je opazoval skoraj 30 let delovanje železnega motorja v ameriških industrijskih podjetjih. Analiziral je najrazličnejše delavne procese faze, gibe in prijeme. Pri tem je prišel do spoznanja da se da v časov-

ni enoti z istim trudom in pri isti stopnji utrujenosti mnogo več doseči, ako se dela premišljeno, sistematično in ekonomično. V dosegu vsjega delavnega efekta je odstranil z delavnega procesa vse nepotrebne gibe in prijeme, omejil potrebne na minimalno število, jim predpisal najkrajšo pot, določil najmanj naporni položaj telesa in delujočih udov, premostil tehnične naprave, zboljšal stroje in orodje, sestavil nove delavne metode, izvežbal po njih delavce in organiziral obratovanje tako, da je postal efekt dva- do štirikrat večji. V to svrhu je izvršil s pomočjo svojih asistentov na tisoče poskusov. S svojim znanstvenim obratovanjem, kot on imenuje svojo metodo, je dosegel, da se rabi za isto delo manj časa in manj truda, oziroma, da se v istem času in z istim trudom več doseže, kot pa pri nesistematičnem delu.

Za zgled naj služijo sledeči slučaji iz prakse Taylorove metode:

V neki tovarni je imelo 120 žensk nalogo preizkušati jeklene kroglice glede enakomernosti in pravilnosti. Delale so 10 in pol ure na dan. Taylor je s svojo metodo dosegel, da je izvršilo isto delo samo 35 žensk v 8 in pol urah in da je bila točnost dela za polovico večja kot prej.

V tovarni Bethlehem Steel Co. je imelo 500 delavcev nalogo, metati z lopatami enkrat težko rudo, drugič premog. Na podlagi poskusov je določil Taylor za posamezni material količino, ki se sme naenkrat vzeti na lopato, zboljšal obliko lopat ter konstruiral različne kategorije delavcev. Končno je določil najprimernejše gibe pri metanju. Izledek: po novi metodi je opravilo isto delo 140 delavcev. Če bi delalo še nadalje 500 de-

lavcev, bi se opravilo delo v trikrat krajši dobi.

Neki delavec je znosil dnevno 200 stotov železa v obliki drogov s skladišča na železniški voz. Taylor je našel, da dela jako nepraktično in neekonomično. Ko ga je naučil delati po novi metodi, ko je dal deski, po kateri je tekal delavec s tal na voz pravilno lego in ko je razdelil primerno delavne odmore, je bil delavec v stanu znositi v isti dobi 800 stotov, oziroma izvršiti prejšnje delo v štirikrat krajši dobi.

Posnemalec Taylora Gault je bil opozorjen na japonsko-britanski razstavi v Londonu na mlado deklico, ki je nalepljala s čudovito hitrostjo reklamne listke na male zabojčke in ki je zbujala radi tega splošno pozornost. Po kratkem opazovanju je konstatiral, da rabi za 24 zabojčkov 40 sekund. Nato jo je opozoril, da dela nepraktično in jo prosil, naj poskusi delati po njegovih navodilih. Ko je končno nerada v to privolila, je izvršila po novi metodi isto delo v 20 sekundah, t. j. v polovico krajši dobi.

V nekem ameriškem založništvu se je moral odpošiljati v serijah po 20.000 dopisov z različnimi vlogami, kar so izvrševale službe, benke sicer z veliko zročnostjo in hitrostjo, ampak drugače čisto nesistematično. Zampak se je seznanil s Taylorovo metodo, se ložnik se je seznanil s Taylorovo metodo, se zanimal za njo ter jo uporabil v svoj namen. Ko so se službenke navadile na novo metodo, je bilo v isti dobi, ko je bilo prej opremljenih 5000 dopisov, opremljenih potem 20.000, t. j. štirikrat toliko. Isto delo se je izvršilo v štirikrat krajši dobi.

Stavbenika Thompson in Gilbreth, učenca Taylorova, sta uvedla novo delavno metodo specijelno pri zidanju. Gilbreth, prvotno zi-

dar, je študiral polaganje opeke in sestavil po odstranjenju vseh nepotrebnih gibov in prijemov ter s pospeševanjem in skrajšanjem potrebnih, novo točno določeno metodo za zidanje. Število potrebnih gibov in prijemov za vzidanje ene opeke je reduciral z 18 na 5. Določil je natančno pozicijo delavca na 5. oddaljenost materiala od zidarja, izodru, oddaljenost materiala od zidarja, izločil vsak nepotreben korak in vsako pripojbo. Temu primerno je uredil tudi zidarski oder. Celu vrsto delavnih faz je prenesel na pomagalec in na mehanične pripomočke. Zidarje je naučil delati z obema rokama enakomerno. Ker je bilo starejše zidarje težko navaditi na novo metodo, je sprejel sam pomočjo svojih mojstrov. Tako je dosegel, da je izvršilo delo, za katero je bilo treba prej 100 delavcev, potem samo 30. Število dnevno zazidanih opek je zvišal z 1200 na 3500. Delavni efekt se je zvišal za 200%.

Kakor je razvidno iz navedenih zgledov, se zviša po Taylorovi metodi delavni efekt dva- do štirikrat, oziroma, da se rabi za izvršitev dela dva- do štirikrat krajšo dobo.

Taylor pa se ni omejil samo na delo kot tako, temveč je šel dalje in postavil tudi obratovanje v industrijskih podjetjih na novo podlago. Svojo metodo je definiral kot znanstveno obratovanje, temelječe na znanstvenem proučevanju dela in na stremeljenju, proizvajati pri visokih mezdah in nizkih proizvodnih stroških najboljše in najcenejše produkte. Ker mu pomanjkanje znanstvene izobrazbe ni dovoljevalo se postaviti na višje stališče, zato je ostal pri tem čisto merkantilističnem utemeljevanju svojih nazorov.

(Dalje prih.)

Dnevne vesti

NEPOLITICNE BELEZKE.

Znani nemški esejist Arnold Höllriegl je napisal sledeče belezke:

»Kadar umrje ideja, se rodi stranka.«

»Veter je pihal od desne in brodar je postavil jadro tako, da je lovil veter od desne. Veter je pihal od leve in brodar je postavil jadro tako, da je lovil veter od leve. Ta brodar ni imel nobenega prepričanja, ladja pa je le dosegla svoj cilj.«

»Postarati se, postati neumen in umreti — to je življenje. Postarati se, postati neumen in vladati — to je politika.«

»Kdor si domišlja, da ima vedno prav, spada v morišnico ali pa v politično stranko.«

Za slovenske oziroma jugoslovenske razmere te belezke, kakor se razume samoposebi, ne veljajo.

POMAGAJMO NESREČNIM!

Neprestano deževje je povzročilo katastrofalne poplave po vsej naši kraljevini. Porušeni in odplavljeni so domovi, pokončana bogata polja. Utonilo je nešteto živine, pa tudi mnogo človeških žrtev je zahteval razdivjani element. Materialna škoda je velika, škoda, beda ljudstva v poplavljenih krajih nepopisljiva.

Tudi pri nas v Sloveniji je povzročila poplava veliko škodo.

Prva človekoljubna institucija, ki je započela akcijo v korist nesrečnim poplavljenim, je Rdeči križ.

Naš oblastni odbor Rdečega križa bo storil vse, da vsaj nekoliko pomore nesrečnikom.

Apeliramo na človekoljubno občinstvo, da prisloži nesrečnim na pomoč. Denarni prispevki naj se pošiljajo na naslov: »Ljubljanski oblastni odbor rdečega križa S. H. S. v Ljubljani« oziroma na račun št. 11862 čerkovnega urada poštne hranilnice v Ljubljani obenem s kratkim obvestilom, da je denar namenjen za poplavljenec.

Ljubljanski oblastni odbor rdečega križa SHS.

— Protoktorat kralja in kraljice nad glavnim narodnim odborom za pomoč poplavljenim. Dvorni minister Janković je poslal predsedniku glavnega odbora za pomoč od poplav prizadetim dr. Marku Leku pismo, v katerem mu sporoča, da sta prevzela Nj. Vel. kralj in kraljica protektorat nad glavnim odborom.

— Angleška vojna mornarica v Dubrovniku. Dne 23. t. m. ob 10. dopoldne pride v Dubrovnik oddelek angleške vojne mornarice s 600 mornarji. V svrhu čim svežanjšega sprejema se vrše velike priprave. Za sprejem angleške mornarice v naših lukah je naša vlada dovolila 300.000 Din subvencije, od katere odpade na Dubrovnik 100.000 Din.

— Zahvala Angležev Splitu. Komandant druge obalne komande vojne ladje »Stanko« je prejel od admirala Sira Hodgea, poveljnika angleške vojne mornarice, ki se je te dni mudil v Splitu, pismo, v katerem izraza admirala svojo zahvalo za prijetni sprejem, ki so ga priredile angleški vojni mornarici splitske oblasti in splitsko prebivalstvo. Slično pismo je poslal admiral tudi velikemu županu v Splitu ter raznim drugim uglednim osebam.

— V ministrstvu za vojsko in mornarico je podpisan večji ukaz o napredovanju in premestitvi subalternih in štabnih oficirjev vseh bran. Razven tega bo več aktivnih oficirjev vpokojenih, oziroma provedenih v rezervu.

— V počastitve spomina umrlega dr. Josipa Stojca je darovala Zdravniška zbornica za Slovenijo Pokojniškemu zakladu za zdravniške vdove in sirote svoto 5000 Din.

— Izseljevanje naših delavcev v Francijo. Na intervencijo francoske vlade je odredilo naše ministrstvo za socialno politiko, da se našim delavcem, ki se hočejo izseliti v Francijo, odsej ne sme izdajati potnih listov, če popreje ne predlože pismeno pogodbo ali pa kako drugo listino, s katero je dokazano, da dobe takoj po svojem prihodu v Francijo delo.

— Naraščanje števila tujcev v Dalmaciji. Po neprestanem deževju in neurju je nastalo tudi v Dalmaciji lepo vreme, ki traja že teden dni. V Dubrovniku in okolici je vsled tega tujski promet zelo oživel tako, da imajo vsi penzionisti že vse polno letoviščarjev.

— Ustanovni občni zbor Zadruga za gradbo malih stanovanj v Zagrebu. Predvčerajšnjim se je vršil v Zagrebu ustanovni občni zbor »Zadruga za gradbo malih družinskih hiš«. Na zborovanju so se predvsem temeljito pretrgli statuti, volitve članov načelnstva in nadzorstva so bile preložene. Kot se poročila se je priglasilo za vstop v zadrugo večnato število uglednih oseb, tako da je računski s popolnim uspehom koristnega podjetja.

— Novi živinski potni listi. Finančno ministrstvo je odredilo, da se izdajo takoj v promet novi živinski potni listi. Oblika in tekst novih živinskih potnih listov je sličen dosedanjemu, samo državni grb in napis »Državni monopol« je izdelan v vodotisku.

— Državna trgovska akademija v Ljubljani. Zaključni izpiti na tem zavodu so se vršili od 14. do včeraj 17. junija t. l. Predsedoval je gospod prof. Filip Lukas, novo izvoljeni rektor ekonomske-komercialne visoke šole v Zagrebu. K zaključnemu izpitu se je oglasilo 15 dijakov in 13 dijakinj IV. letnika. (Zaključni izpiti je ponavljal 1 dijak). Skupno tedaj 28. Zaključni izpiti so položili: Brandstetter Vilma, Debeve Krista, Celze Ana, Golob Alojzij, Hudnik Stanko, Jandekšek Mira, Jezovnik Pavla, Kodrič Mario, Kompare Miloš, Lichteneker Radovan, Lupine Stanko (z odliko), Mahkovec Anton, Mihelič Danica, Pernel Anton, Puh Ottilija, Remie Srečko, Rupnik Andrej, Strašek Josip, Škerk Gabriel, Smid Andrej (z odliko), Tavčar Eva, Trtnik Metod, Urbančič Vera, Valenčič Marta, Zwölf Mira, Žigon Josip (z odliko). Izpiti je napravilo: z odliko 3, soglasno 16 (10 + 6), z večino

glasov 7 (5 + 2), reprobiranih na 2 meseca 2 (1 + 1). Izmed povabljenih ličnosti so prisostvovali izpitolni sledeči gospodje: predsednik Gremija trgovcev v Ljubljani Gregore, predsednik Trgovske obrtne zbornice Jelačič, direktor Krofita od Kreditne banke, direktor Tosti od Kreditnega zavoda in generalni direktor Tykač od Kreditne banke. Drugi povabljeni gospodje so svojo odsotnost usino ali pismeno opravičili.

— Odlikovana sta z redom sv. Save III. reda državna svetnika dr. Dominik Mazi in Ivan Škarja.

— Izpremembe v državni službi. Imenovan so za poljedelskega referenta pijskega sresa državni ekonom Josip Zupane; za namestnika upravnika carinarnice v Bosiljgradu carinik skopljanske carinarnice Milan Kalčić; za podinspektorja finančne kontrole v Skopljaku podinspektor finančne kontrole v Beogradu Anton Muc; za komisarja finančne kontrole v Novem Sadu komisar finančne kontrole na Sušaku Ivan Bežek.

— Zaplemba slovenskega lista v zasednem ozemlju. »Mali list« od 16. t. m. je bil zaplenjen. Vzrok še ni znan.

— Se pojejo naj jim italijanski! Kakor znano, se že več nego leto dni ni mogla vršiti nobena prireditelj v tržaški pokrajini, zlasti ne, odkar se je povrnil na svoje mesto podprefekt Avian v Sezano. Sedaj je zaprosilo pevsko-bralno društvo »Zgonik« iz Zgonika na Krasu za dovoljenje veselice in so imeli s pripravami že veliko stroškov. Podprefekt Avian je rekel, da da potrebno dovoljenje, ako vpletoje v program italijanske deklamacije in pesmi. Zahteval je med drugim, da morajo peti poleg kraljeve himne, kar bi bilo še razumljivo, Mamellijevo himno, Garibaldijevo himno, dvakrat fašistovski pesem »Giovinezza«. Društvo je ponudbo upravičeno zavrnilo.

— 227.000 brezposelnih v Berlinu. Kriza na berlinskem delavnem trgu se je zopet poostila. Število brezposelnih je naraslo zopet za 2500 oseb ter znaša sedaj 227.000 oseb.

— Zračni promet Köln—Kopenhagen. Kot poročajo iz Berlina je bil včeraj vzpostavljen zračni poštni promet Köln—Hamburg—Kopenhagen.

— Konferenca Mednarodnega krščanskega združenja. Včeraj se je pričela v Berlinu sedma konferenca Mednarodnega krščanskega združenja. Konferenci prisostvujejo delegati 30 držav, med njimi jih je 700 iz Amerike.

— Koliko prebivalcev ima Nemčija? Iz Berlina poročajo: Po podatkih zadnjega ljudskega štetja ima Nemčija 62.300.000 prebivalcev. V velikih mestih narašča prebivalstvo počasi.

— Kletke za morilce. Neko ameriško humanitarno združenje zbira podpise za apel na državni kongres, v katerem se zahteva ukinitje smrtnih kazni. V svoji veliki humanosti pa predlagajo: »da se naj napravijo posebne kletke, v katerih naj bodo morilci javno izpostavljeni, po parkih itd., kjer se jih bo mogla publika temeljito ogledati. Oboje se ne smeje ne umivati, niti briti, niti striči tako, da bodo povsem podobni živalim.

— Militarizacija univerz na Rumunskem. Rumunski list »Romania« poroča, da pripravljata rumunski notranji minister za jescensko zasedanje parlamenta zakonski predlog o reorganizaciji rumunskih univerz. Po tem zakonskem načrtu se ima avtonomija univerz ukiniti. Dijaki se bodo vodili v vojaških registrih kot vojaški-dobrovoljci. Dijaki se bodo morali pod nadzorstvom oficirjev vojaško vežbati. Po absolviranju univerzitetnih študij bodo morali absolvirati enoleten kurz v vojni šolah. Vsebi o nameravanih reformah so izzvale v opozicijskem tisku buren protest. Ti listi trdijo, da namerava ustvariti vlada na ta način iz dijakov kader fašistične vojske ter svare vlado pred tem riskantnim korakom. Vladi prijazni listi pa pravijo, da je nameravana mera vlade upravičena ter da je motivirana v stremeljenju za čim večjim izpopolnjevanjem obrambe domovine in povečanju oficirskega kadra.

— Simuliranje samomorov na Madjarskem. Kot smo že poročali, je na podlagi madjarske uradne statistike ugotovljeno, da narašča na Madjarskem v poslednjem času število samomorov v bolj abnormalni meri kot na vsem svetu. Na Madjarskem se izvrši vsak dan okrog dvajset samomorov. Zadnje dni pa so ugotovile oblasti še neki drugi pojav. V Budapešti in drugih večjih madjarskih mestih prihajajo v bolnice vedno bolj pogosto osebe, ki se jim samomor ni posrečil. Ugotovljeno je, da mnogo ljudi samomor samo simulira, da bi prišli na ta način v bolnico, kjer bi se jim nudila nekaj časa brezplačna prehrana. Tak »kandidat samomora« zavzame nameno manjšo količino strupa ali pa se neznatno poškoduje s strelom iz revolverja, nožem, bričev ali pa s kakim drugim orodjem. Ko pride iz bolnice išče pod pretvezo neuspelega samomora pri raznih dobroteljskih društvih podporo.

— Vode padajo. Vse narasle vode v državi padajo. Dasi je situacija v večjih krajih radi silnega pritiska vode na nasip še vedno kritična, je nevarnost novih poplav v splošnem minila.

— Troje ljudi rešil smrti v valovih Save. V nedeljo so hoteli plavati, kljub zadevnim strogi policijski prepovedi, tri osebe, krojaški pomočnik Peter Zimmer in dve dekletki, iz zagrebškega mestnega kopališča preko Save. Sredi reke je prijel Petra Krč. Jel je kričati iz vsega grla na pomoč. Vsled tega sta se prestrašili tudi deklici tako, da sta omagali ter jeli prav tako klicati na pomoč. Več gledalcev na bregu je pričelo takisto kričati in izbruhnila je skoraj panika. Med tem pa je skočil kopališki uslužbenec Nikola Zupanič v čoln, veslal pogumno v sredino reke ter rešil potapljalčajoče se trojico v zadnjem trenutku. Ko je pripeljal pogumni rešilec onesveščene ljudi na breg, mu je zbra-

na množica navdušeno vzklikala. Neprevidni plavalci bodo policijsko kaznovani.

— Nova bolezen kot posledica poplav. Iz Bratislave v Sleziji poročajo, da se je pojavila v ohlaskem okrožju, potem ko so ponehale v tamkajšnjih krajih poplave, nova bolezen, katere karakteristični znaki so zelo visoka vročina in velika utrujenost. Bolezen prenašajo mušice. Na tej bolezni je obolelo doslej že kakih 100 oseb, večinoma poljedelskih delavcev iz krajev, ki leže ob močvirjih. Bakterija še ni najdena.

— Strela ubila štiri osebe. Iz Stuttgarta poročajo: Pri Löhgauu je iskalo pred par dnevi 7 oseb zavetja pred dežjem. Nenadoma je v drevo treščilo in štiri osebe so obležale mrtve.

— Polom bančnega trupa v Ameriki. Ravnatelj »Bankers Trust Company« je I. R. Smith je izvršil te dni samomor. Povod je dejstvo, da je bil proglašen nad premoženjem trupa konkurz ter je bilo vsled tega zatvorjenih 75 bank v Georgiji. Prijavljena je zatvoritev 13 nadaljnjih bank.

— Silna vročina v Seville. Kot iz raznih drugih krajev, poročajo tudi iz Seville o neznosni vročini. V Seville in okolici je kazal te dni toplomer 48 stopinj v senci. Silna vročina je zahtevala več smrtnih žrtev. Razven tega je prišla nad deželo še druga nadloga: Pojavile so se silne množice mušic, ki so prišle najbrže iz Afrike. Trgovine so odprte samo v večernih urah.

— Vsled nalivov se zrušila cerkev. V Mattseeju pri Salzburgu se je zrušil te dni stolp in del tamkajšnje cerkve. Človeških žrtev pri tem ni bilo, ker ni bilo v kritičnem trenutku niti v cerkvi niti v bližnji okolici nobenih ljudi. Katastrofo so povzročili dolgotrajni nalivi. Cerkev se omenja v listinah prvič leta 777. Leta 1319 je bila prezidana, leta 1474 pa obnovi blagoslovljena, v letih 1776—Mussolinija, se nahajala trenutno v blaznici, kjer preiskujejo njeno duševno stanje. Kol ostale paciente, vporablja tudi njo za lažja dela, kot so n. pr. izdelovanje umetnih cvetic, igrači itd. Doslej se je obnašala popolnoma apatično, ter ni reagirala na nobeno stvar. Te dni pa je prišlo do incidenta, ki utegne biti važen za presojenega duševnega stanja. Neka druga pacientinja ji je pokazala list, na katerem je bilo napisanih par besed. Ko je miss Gibson te besede prečitala, se je silno razburila ter jela tolči sopacientinjo po glavi. Ko so prihiteli strežnice, so ugotovile, da so povzročile incident na listu zapisane besede: »Naj živi fašizem!«

— Pobijanje roparske nadloge. Orožniške patrulje, ki zasledujejo roparske čete v Hercegovini, so poslane več svojih oddelkov v Crno goro. Upajo, da se jim bo posrečilo tamkajšnje roparje obkoliti in temeljito iztrebiti.

— Miss Gibson v blaznici. Miss Gibson, ki je izvršila, kot znano, svoječasnno atentat na Mussolinija, je bila oddana v blaznico.

— Frak ga je izdal. Lopov Eduard Watt je prišel te dni k nekemu londonskemu draguljarju. Izbral je krasno biserno ovratnico, vredno v našem denarju nad 4 milijone dinarjev. Izjavil je, da mora pokazati ovratnico, predno jo kupi, svoji »soprogi«. Vsled tega je spremil draguljarju neznanega gospoda eden od njegovih pomočnikov v hotel, v katerem je Watt stanoval. Pred vratmi spalne sobe gospe Watts je moral pomočnik počakati. Čakal pa je zaman — kajti lopov je skozi druga vrata sobe izginil, njegove »soproge« pa sploh ni bilo v sobi. Ko je obvestil naivni pomočnik svojega šefa, je poslal Witts ovratnico že davno neki svoji prijateljici v Plymouth s prošnjo, da mu jo odpošlje v Pariz. On sam pa je najel, oblečen kot je bil, v fraku, aeroplan ter poletel v Pariz. Toda v Parizu so ga po fraku takoj spoznali, ter ga poslali nazaj v London. Tudi ovratnica je bila pravočasno zaplenjena.

— 26 letni mladenič — vseučilišni profesor. Švicarski zvezni svet je imenoval 26 letnega profesorja dr. Richarda Kuhna z Dunaja, profesorjem kemije na tehnični visoki šoli v Zürichu. Dr. Kuhn je bil dosedaj privatni docent na univerzi v München-u.

— Boj divjih slonov. Angleški listi prinašajo iz Kalkute poročilo o boju dveh slonov, ki se je odigral v džungli, oddaljeni kakih 20 milj od Jamshedpura. Boj je trajal cela dva dni. Slona sta vzdignila silen hrup in divjala tako, da se je polastila prebivalstva bližnje naselbine silna panika. Prebivalstvo je bežalo v strahu, da bodo napadle podivjane živali naselbino ter jo pokončale, na vse strani. Drugo noč je hrup nenadoma ponehal. Nekaj ur nato so našli enega slona mrtvega, vsega razmesarjenega in z zdrobljenimi čakanji. Naslednji dan so pa naleteli nekaj sto metrov dalje tudi na drugega slona, ki je poginil istotako vsled strašnih ran, ki jih je dobil v boju. Oba slona sta bila nenavadno lepa in ogromna eksemplarja.

— Zetev v Rusiji. Po vesteh iz Rusije obeta biti letošnja žetev tako dobra, kakršne ne pomnijo že 30 let. Najboljša žetev bo v Ukrajini in v področju Dona in Volge. Kmetje prinašajo na trg vso staro zalogo, da bi imeli prostora za novo žito. Posledica tega je, da cena ruski pšenici silno pada. Države, ki importirajo v Rusijo, so polne optimizma, ker se nadejajo, da se bo uvoz industrijskih produktov znatno povečal.

— Konsum brezalkoholnega sadjeva se je v Švici v zadnjih letih izredno povečal. Brezalkoholna uporaba sadja je edina panoga sadjarstva, ki prav dobro nese. Švica porabi več brezalkoholnega kakor alkoholnega sadjeva.

— Kitajski morski roparji zopet na delu. V bližini Hongkonga so napadli te dni morski roparji neki parnik. Lopovi so pobegnili s plenom 20.000 funtov sterlingov. Vrhu tega so odvedli 6 bogatih kitajskih pasažirjev. V boju z roparji sta bila ranjena dva mornarja in en kitajski potnik.

— Obrtniki, ki izdelujejo predmete, ki se rabijo pri brezalkoholnem gospodarstvu, naj blagovolijo čimprej sporočiti svoj naslov z navedbo predmeta »Brezalkoholni Produkcijski« v Ljubljani, Poljanski nasip 10.

— Nov poštni, brzozavni in telefonski pristojbenik bo v najkrajšem času izšel pri poštni direkciji v Ljubljani. Delo bo popolno in bo z vseh vidikov služilo svojemu namenu, ker bo knjižica vsebovala vse najnovejša tarife, pa tudi vse važnejše podrobnosti za poštni, brzozavni in telefonski promet vstevši inozemstvo, bo naša javnost gotovo segla po nji. Pristojbenik je neobhodno potreben za industrijske kroge, trgovce in obrtnike ter razne urade. — Ker se bo natisnilo samo toliko knjižic, kolikor naročil bo prišlo v naprej, naj zainteresirani pošljejo svoja naročila do 26. t. m. na prezidji direkcije pošte in telegrafa v Ljubljani. Cena bo minimalna ter zavisi od števila naročil.

Ljubljana.

1— Redukcija pri ljubljanskem Narodnem gledališču. Z 31. julijem je odpustila uprava Narodnega gledališča v Ljubljani nekaj mlajših moči drame in opere. Nekaj starejših igralcev, med njimi tudi g. Danilo-Cerar, pa je upokojenih.

1— Goljufija s 100dinarskimi bankovci. — Pred kratkim se je pojavilo nekaj komadov 100dinarskih novčanic novega bančnega izdaja, pri katerih se je ugotovilo, da je na vsaki manjkaj golov povprečen paralel ca 8 mm širok del, vsled česar novčanica ni več sposobna za promet in je seveda manj vredna. Stročilec je pri izrezanju ozkih komadov novčanic n. pr. pri 20 novčanicah pridobil po eno novo novčanco. Ker ni izključeno, da se bo takih slučajev več pojavilo, se občinstvo opozarja na to.

1— Policijska kronika. Neka oseba je bila aretirana radi nevarne grožnje, neka ženščina pa radi tajne prostitucije. Policija je dalje zabeležila 6 prestopkov cestno policijskega reda, 2 slučaja pijanosti, 1 telesno poškodbo, 1 poškodbo žimnice, 1 kaljenje nočnega miru in 1 slučaj nedostojnega vedenja.

1— Tatvine v Ljubljani. Krojaškemu mojstru Reiserju v Komenskega ulici je bilo ukradenih več dragocenosti in gotovine iz nezaklenjene sobe v skupni vrednosti 5700 dinarjev. — Služkinji P. V. pa je bil ukraden zlat prstan, vreden 225 Din.

1— Radi politike. Dva stara veterana sta v Lasanovi gostilni v Kersnikovi ulici politizirala. Enega je strast dovela tako daleč, da je svojega tovariša v veži oklal z žepnim nožem po rami, nekemu drugemu mirnemu gostu pa je prerazal lice in spodnjo ustnico. Policija je nasilneža aretirala.

1— Kjer žena hlače nosi... Delavec F. na Celovski cesti je njegova boljša polovica v domačem prepiru tako premlatila s kuhinjskim loncem, da je moral revež iskati pomoči v bolnici.

1— Utonil je v nedeljo Josip Šetina, učenec VI. razreda osnovne šole. Pri kopanju v Gruberjevem kanalu je zašel v predebloko vodo in utonil. Navzoči poštni uradnik R. Pečnik ga je hotel rešiti, kar se mu pa ni posrečilo.

KRALJ V POPLAVLJENIH KRAJIH.

V nedeljo popoldne je posetil kralj poplavljeni teren pri Apatinu. Tam sta se nahajala baš tudi poljedelski minister Ivan Pucelj in vojni minister Trifunović, ki sta si ogledovala s predsednikom narodne skupštine Markom Trifkovićem situacijo in škodo pri Apatinu. Podžupan Rašić jih je obvestil o prihodu kralja. Pet minut nato se je pripeljal kraljev avto, ki mu je sledilo kraljevo spremstvo. Prebivalstvo je prihitelo hipoma na ulico ter prirejalo kralju burne ovacije. Kralj se je odpeljal nemudoma na kraj poplav. Ministri so sedli v svoje avtomobile ter oddrveli za kraljem, ki si je ogledal situacijo. Komenliral mu jo je podžupan Rašić. Na nasipih se je razgovarjal kralj z ministrom Puceljem, ki mu je referiral o najnovejših poročilih glede stanja poplave v drugih krajih. Kralj se je dolgo časa razgovarjal z inženirji in oficirji, ki poveljujejo vojakom, zaposlenim na nasipih.

Pozneje si je ogledal kralj tudi druge prizadete kraje. Pozval je opetovano ministre, da poskrbe, da bodo dobili oškodovanci čim najizdatnejše podpore. Zvečer se je odpeljal kralj s posebnim vlakom zopet na Bled.

MISTERIOZNA SMRT ZAGREBSKEGA TRGOVCA.

Predvčerajšnjim dopoldne je obvestil lastnik prenočišča »Primorac« v Ilici zagrebško policijsko direkcijo, da je bil najden v eni njegovih tujskih sob trgovec Ivan Hirschl mrtve. Komisija je ugotovila sledeče: Bivši zagrebški trgovec Hirschl je prišel prejšnji večer v gostilno ter najel skupno s trgovcem Gutmannom sobo. Kmalu po svojem prihodu je jel tožiti Hirschl napram svojemu sostanovalecu, da ima hude bolečine v trebuhu. Prišel je bil šele v soboto iz preiskovalne zapora zagrebškega sodnega stola, kjer se je nahajal radi neklih deliktov. Hirschl je potožil svojemu sostanovalecu, da je bil v zaporu tepen ter da je zadobil pri tem najbrže tudi notranje poškodbe. Podobno se je izrazil tudi napram sobarici.

V nedeljo je bil v sobi, v kateri sta prenočevala razen Gutmanna še dva druga tujca, sam. Ko je stopil ob pol 11. trgovec Gutmann zopet v sobo, je slonel Hirschl ob oknu proti dvorišču. Gutmann ga je ogovoril, ker pa ni dobil odgovora, ga je prijel za rame. Tedaj pa je opazil, da je bil Hirschl mrtve. Istočasno je zagledala z okna na nasprotni

strani sobarica bledi obraz in osieklenela oči Hirschla, ki je gledal na vrt. Prestrašena je obvestila lastnika prenočišča, da pa je obvestil policijo. — Sprva se je domnevalo, da je zadela Herschla kap. To pa se je izkazalo kot neresnično. Zdravniška preiskava je ugotovila, da je umrl Hirschl najbrže vsled notranjih poškodb. Hirschl ima zlomljenih par reber. Na kolkah in v bokih ima več velikih modric, ki izvirajo najbrže od modrih udarcev. — Kot se je izvedelo, je povedal Hirschl več osebam v omenjeni gostilni, da se je baje sprl radi hišnega reda s svojimi sojetniki, vsled česar so ga le-ti strašno pretepli. Nameraval je vložiti na kompetentnem meslu radi tega oster protest. Do tega pa ni prišlo, ker je vsled v zaporu dobljenih poškodb preje umrl. — Nesrečnež zapuša vdovo in otroke. Njegova tragična smrt je povzročila splošno sočustvovanje. Upati je, da se uvede stroga preiskava.

Sport.

Harry Wills lahko čaka še dalje. Po dolgotrajnem čakanju se je spomnil Dempsey ali pravzaprav njegov manager Tex Rickards, da je vendar enkrat treba braniti naslov svetovnega mojstra. Dempsey pa se seveda ne bo boril s črnim championom Harry Willsom, ki ga že toliko let izživa, ampak s pohlevnejšim Gene Tunneyem. Ker pa je zahtevala newyorška bokserska oblast, da se mora Dempsey na vsak način najprej boriti z Willsom, je prestavil Rickards kraj, kjer naj se vrši boksmatch Dempsey—Tunney, v mesto Tia Juana v Mehiko. Čuje se pa, da se bokserska komisija ne bo pustila več vleči za nos od Dempseya ter bo kratkoma Dempseyu odzvela mojstrski naslov in ga podelila zmagovalcu iz boksmatcha Wills—Tunney.

Francoski bokser Carpentier je potolkel v Pittsburgu Amerikanca Jack Burka v 2. rundi k. o.

Mednarodna bokserska unija je na svojem 10. kongresu ugotovila svetovne in evropske mojstre, pri čemer se je izkazalo, da so vsa svetovna bokserska mojstva v rokah Amerikancev. Lista svetovnih mojstrov je sledeča: Mušja teža: Fidel La Barba; Bantamteža: Phil Rosenberg; peresna teža: Kid Kaplan; lahka teža: Sammy Mandell; welterteža: Peter Laszo; srednja teža: Tiger Flowers; pol-

teška teža: Paul Berlenbach; težka teža: Jack Dempsey. Evropski mojstri v dotičnih kategorijah so: Eltey Clark (Anglija), Henri Scillie (Belgija), Antonio Ruiz (Španija), Lucien Vinez (Luksemburg), Mario Bosizio (Italija), Charles van s'Hoff (Holandska), Paolino (Španija).

Tour de France. V 13. 280 km dolgi etapi Toulon—Nizza, je zmagal Frautz v 1:31:10 ter je prejel darilo 5000 frankov, ki jih je določil neki sportnik za tistega, ki doseže prvi izliv reke Lop pri Nizzi. Klasifikacija je sledeča: Prvi je še vedno Lucien Buysse s 185 urami, 25 min. 28 sek., drugi je Frautz s 186:45:55, tretji: Francoz Cuvelier, četrti je Taillen, peti pa Dejonghe.

Gospodarstvo.

LJUBLJANSKA BORZA,
ponedeljek, 19. julija 1926.

Vrednote: »Sešir«, tovarna klobukov d. d., Skofja Loka den. 103, bl. 104, zaklj. 104.
Blago: Koruza, feo vag. nakl. post. 3½ vag., den. 192.50, bl. 205, zaklj. 192.50; oves, feo vag. nakl. post. ½ vag., den. 185, bl. 190, zaklj. 185.

BORZE.

Zagreb. 18. julija. Devize: Newyork ček 56.457—56.757, London izplačilo 275.05 do 276.05, ček 275.03—276.23, Pariz izplačilo 124 do 126, Praga ček 167.38—168.38, Milan izplačilo 189.125—190.325, Berlin izplačilo 1340 do 1353, Dunaj izplačilo in ček 798.625 do 802.625, Curih 1094.80—1098.80.

Curih. 18. julija. Beograd 9.1225, Newyork 516.375, London 25.1175, Pariz 11.15, Praga 15.30, Milan 17.25, Berlin 122.95, Bukarešta 2.38, Sofija 3.7325, Budapešta 0.007225.

ŠE ENA SODNA RAZPRAVA PROTI KOMUNISTOM.

V soboto, dne 17. t. m. ob 9. uri dopoldne se je pričela sodna razprava proti Albertu Hlebecu, uredniku in lastniku Delavsko-kmečkega lista, in upravniku Francu Peterkoviču, ki sta že več mesecev v preiskovalnem zaporu.

Razpravi predseduje višji sodni svetnik dr. Gradnik, državni pravdnik je dr. Fellacher, zagovornik pa dr. Tuma.

Obtožnica obtožuje Hlebece in Peterkoviča komunistične propagande. Obtožnica očita

dalje obema pripadnost k ilegalni komunistični stranki in da sta bila v stikih z zunanjimi komunističnimi organizacijami.

Zagovor Hlebece.

Hlebec zanika vsako krivdo. Urednik Delavsko-kmečkega lista je bil od 1. aprila dalje. Ni odgovoren za kompromitujoči material, najden v uredniških prostorih. Da obstoja tajna komunistična organizacija, ve le iz brošur. On ji ne pripada. Gola domneva je, da bi skupina DKL stala v stikih s tako organizacijo. Ako je poudarjal v svojih člankih revolucionarnost, ni mislil s tem nasilnega prevrata.

Dalje zanika Hlebec, da je od koga plačan. V protokolu je tozadevna pomota. Pač pa je plačan Peterkovič kot administrator lista.

Predsednik prebere izvod »Bulletin«, ki poučuje komuniste, kako naj agitirajo ter se zagovarjajo pred oblastmi.

Obtoženec pravi, da je imel z inozemskimi komunisti le toliko zvez, v kolikor so izmenjivali Del.-km. list z »Rote Fahne« in s »Pravdo«.

Obtoženec Peterkovič istotako zanika vsako krivdo. Na smernice lista ni imel nikakega vpliva.

Sicer pa so bili »Del.-km. list« in ostali letaki pisani le v duhu »Komunističnega manifesta«, o katerem je sodišče že odločilo, da ni prepovedan.

Član »Rdeče pomoči« ni bil, ker ta organizacija sploh ne obstoja, nego je to le sporadična akcija za aretirance in žrtve reakcije. Tudi so sodišča v državi že odločila, da to ni kaka državni nevarna organizacija.

Državni pravdnik predlaga, da se zaslišijo vsi polic. stražniki, ki so izvršili preiskave, in izpovedo, kje da so dobili dokazilni material. Dalje naj policija poišče še bivšega urednika DKL Koblarja.

Zagovornik pa je predlagal, da se zasliši upravniki Delavskega doma Bazič in nekatere druge priče.

Senat je nato odgodil razpravo. Obtoženca pa sta bila še pridržana v preiskovalnem zaporu.

»RAZGLEDE«.

Pred par meseci se je osnoval v Pragi konzorcij, ki si je postavil za nalogo odstraniti vrzel, ki jo je slovenska javnost dolgo občutila: osnovati družabno revijo.

Pred nami ležita dva zvezka nove družab-

ne revije »Razgled«, ki pravi v podnaslovu, da je mesečnik za literaturo, gledališče, glasbo, slikarstvo, film, sport in družabno življenje. Vse te v marsičem si tudi nasprotujoče pangože združuje »Razgled«, v kolikor smo mogli do sedaj to spoznati, na spreten in harmoničen način.

»Razgled« nima nobenega programa, kot pravi sam, razen enega: hoče postati dober in naša družabna revija.

Revija je bogato ilustrirana. Zeleli bi si le malo več pestrosti v slikah in malo manj že znanih slik. Pa to le mimogrede.

Prav lep del lista je posvečen gledališču. V to rubriko spadajo simpatično pisane članke Cirila Debeveca: Anton Cerar-Danilo, prav interesanten in miseln globok članek K. B. Hilarja: O magiji gledališča, oboje v 1. številki, dalje članek Sil. Škerla o Cerkenikovih dramih »Greh«, izvrstna razprava dr. Sinshelmerja: »Staro in novo gledališče«, v prevodu C. Debeveca, kakor tudi prispevki arh. Kregarja, Pavla Debeveca: Marij Šimenc v Pragi in češki film. »Razgled« ima tudi obilo prispevkov iz področja glasbe, umetnosti, sporta itd. Miran Jarc ocenjuje umetniško razstavo Jakac-Gorup. L. M. Škerjanc ima članek »Naša instrumentalna glasba«, arh. Hus pa članek »Oprema sodobnega stanovanja«.

Revija ima tudi obilo literarnih prispevkov. Dr. Kralj piše v prvi številki o največjem pariškem literarnem manifestu Bretona, prva številka ima tudi življenjepis Gabrielle Preissove in našega učenjaka slavistike, praškega univ. prof. dr. M. Murka ter poetične prispevke dr. Karlina.

Druga številka se primerno spominja petdesetletnice Ivana Cankarja. Alfonz Gspan ima toplo pisan nekrolog Srečka Kosovelu, čigar šest prirčnih pesmi je priobčenih. Poleg Srečka Kosovela sodelujejo v vezani besedi še Oton Zupančič, Miran Jarc, Fran Albrecht in Alfonz Gspan. Pavel Karlin pa je pričel pričevati prevod zanimivega eksotičnega romana Pierre Louysa »Ženska in močitelj«.

Med ostalo vsebino naj omenimo še, da ima »Razgled« izvrstno urejevano moderno prilogo. Tudi tekmovalna najlepših deklet se slovenske krasotice prav z verno udeležujejo.

Cena 15 Din za številko ni previsoka. Prepričani smo, da bo imela revija uspeh ob kolikaj živahnem zanimanju naše javnosti, kateri to revijo toplo priporočamo. C. K.

Jack London:

128

Morski vrag.

»To pot je v resnici imel napad,« sem rekel, »tak napad kot je bil oni, ki mu je vzel vid. Izprva se je samo delal, kakor da bi imel napad, s tem pa ga je povzročil.«

»Ne,« sem rekel, »ne še. Sedaj, ko je v takem položaju, naj ostane v njem. Od danes naprej bova bivala v kabini, Wolf Larsen pa v medkrovi.«

Prijel sem ga pod pazduho in ga vlekel do stopnic. Maud je na mojo besedo prinesla vrh. Položil sem jo pod njegov hrbet in ga spustil po stopnicah nizdol. Nisem imel moči, da bi ga bil vzdignil v posteljo; z Maudino pomočjo pa sem najprvo vzdignil njegove rame in glavo, zatem telo in ga zvalil v nižje ležečo posteljo.

Ampak to še ni bilo vse. Spomnil sem se, da je v svoji sobi imel spono za roke; prav rad jih je bil rabil za mornarje namesto starih, nerodnih ladijskih okovov. Ko sva ga zapustila, je ležal tam z zvezanimi rokami in nogami. Privikrat izza mnogo dni sem dihal prosto. Čudno lahkega sem se počutil, ko sem prišel na krov, kakor da bi se mi bila velika teža odvalila z ramen. Čutil sem, da sva se z Maudo bolj približala drug drugemu. Kadoveden sem bil, ali je ona tudi imela ta občutek, ko sva stopala drug poleg drugega po palubi proti mestu, kjer je sprednja jambora visela v škarjah.

Sedemindeseto poglavje.

Nemudoma sva se preselila na ladjo, prevzela nekdanje kabine in kuhala v kuhinji. Wolfa Larsena sva zaprla baš pravočasno, kajti lepa jesen teh krajev je minula in deževno, viharo vreme je nastopilo. Godilo se je nama prilično dobro in neprilicne škarje, na katerih je visela sprednja jambora, so dajale ladiji pomorsko lice in cznanjale, da bomo skoraj odšli odtod.

Sedaj, ko sva imela Larsena v okovih, kako majhne so bile najine potrebe! Kakor pri prvem napadu, je tudi drugemu sledila resna iznemoglost. Maud ga je bila našla, ko je dobil ta napad, ko mu je skušala dati jesti. Po vseh znakih je bil pri zavesti; nagovorila ga je, a ni dobila odgovora. Ležal je na levi strani in očitno trpel velike bolečine. Nemirno je prevrtil glavo in vzdignil levo uho z blazine, na kateri je ležalo. Sedaj jo je slišal in ji odgovoril in takoj je ona prišla k meni.

Pritiskajoč njegovo levo uho ob blazino sem ga vprašal, če me sliši, vendar ni dal nobenega odgovora. Ko pa sem odstranil blazino in ponovil vprašanje, je takoj odgovoril, da sliši.

»Ali veste, da ste gluhi na desno uho?« sem ga vprašal.

»Vem,« je odgovoril s tihim, a kreplekim glasom, »in še kaj hujskega. Vsa moja desna stran je zadeta. Kakor emrtvela je. Ne roke ne noge ne morem premakniti.«

»Se zcpet delate bolnega?« sem vprašal jezno.

Odmajal je z glavo in okrog resnobnih ust se mu je prikazal čuden spačen nasmeh. Bil je v resnici spačen, kajti viden je bil samo na levi strani, mišice na desni strani obraza se sploh niso gibale.

»Tedaj je Wolf Larsen poslednjikrat nastopil,« je rekel. »Mrtvoud me je zadel. Nikoli več ne bom hodil. Oj, samo na eni strani,« je pristavil kakor, da bi razumel moj nezaupni pogled, ko sem pogledal njegovo levo nogo, ki jo je baš imel dvignjeno v kolenu in je vzdigalo odeje.

»Nesrečno je to,« je nadalj val. »Rad bi, da bi bil najprvo tebi vrat zavil, Klada. Menil sem, da je še toliko moči v meni.«

»Pa zakaj?« sem vprašal deloma prestrašen deloma radoveden.

Iznova se je okrog resnobnih ust prikazal spačen nasmeh in je rekel:

»Ej, samo za to, da bi živel, živel in delal, da bi bil največji kos kvasja do konca, da bi te pojedel. Ampak umreti na ta način.«

Skomizgnil je z rama ali pravzaprav poskusil je skomizgniti, kajti samo njegova leva stran se je gibala. Kakor nasmeh je bil tudi ta skomizg spačen.

»Kako si vse to tolmačite?« sem ga vprašal. »Kje pa je sedež vaših nadlog.«

»V možganih,« je mahoma odgovoril. »Tisti prekleti glavobol je vse povzročil.«

»Znaki so to,« sem rekel.

(Dalje prih.)

Najboljša, najcenejša
kolesa in šivalni stroj
so edino

Petelinčevi

znamke

Gritzner, Adler, Phönix

Blizu Prešernovega
spomenika za vodo.

za dom, obrt in industrijo. Pouk brez-
plačen, ugodni plačilni pogoji. Tudi
na obroče. Večletna garancija.

Od dobrega
najboljše je
švicarski
pletalni stroj
»DUBIED«

Josip Petelinc, Ljubljana

»GROM«

CARINSKO POSREDNIŠKI IN SPEDI-
CIJSKI BUREAU
LJUBLJANA, Kolodvorska ulica 41.

Naslov broševkama: »GROM«.

Telefon int. št. 45-4.

PODRUŽNICE: Maribor, Jesenice, Rakek.

Obavlja vse v to stroko spadajoče posle najhitreje in pod ku-
lantnimi pogoji.

Zastopniki družbe spalnih voz S. O. N. za
ekspresne pošiljke.

Uprava „Narodnega Dnevnika“
prodaja
makulturni papir
kg Din 4.50.

TISKARNA „MERKUR“
SIMON GREGORČIČEVA ULICA ŠTEV. 13.

TELEFON ŠTEV. 332. TELEFON ŠTEV. 332

Se priporoča za vse v tiskarsko stroko spadajoča dela.

Mali oglasi.

Za vsako besedo se plača
50 par. za debelo tiskano
pa Din 1.—.

DRVA - ČEBIN
Wolfova 1/II. - Telef. 56.

**Mizarska
delavnica**

Franc Planinšek, Maribor,
Mlinska ulica 11, izdeluje
najfinejše in prosto pohi-
štvo po zmernih cenah.

Volna in bombaž

za strojno pletenje in
vsakovrstna ročna dela se
dobi v veliki izbiri in po
najnižjih cenah pri Karel
Prelogu, Ljubljana, Gospo-
ska ul. 8. — Stari trg 12.

Uradnica

z večletno prakso, zmožna
korespondence, knjigovo-
dstva, strojeopisa in vseh
pisarniških del išče službe
za takoj ali pozneje. —
Ponudbe na upravo lista
pod šifro »Agilna«.

Knjigovodkinja

vsestransko verzirana pre-
vzame delo za večerne ev.
tudi popoldanske ure pro-
ti nizkemu honorarju. —
Ponudbe na upravo lista
pod značko »Natančna«.

Krasne dekoracijske
patent-divane

v plišu

vam nudi izredno poceni

Rudolf Sever,

Ljubljana, Gospodarska 6.

Vabim na ogled!

Stekleno

strešno opeko imajo stal-
no v zalogi Združene ope-
karne d. d. v Ljubljani.

Sprejem

v instrukcijo dijaka nižjih
šol proti nizkemu honorar-
ju ali proti dnevni hrani

Uspeh z jamčen! Intere-
sente prosim, da pustijo
svoj naslov v upravi »Na-
rodnega Dnevnika« pod
šifro »Instrukcija«

Modroce

iz najboljšega domačega
in češkega platna, postelji-
ne mreže, zložljive po-
stelje, otomane deko-
racijske patent divane in
tapetniske izdelke nudi

najceneje

RUDOLF RADOVAN

tapetnik

Ljubljana, Krekov trg 7.